

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240—
za pol leta 120—
za štiri leta 60—
za en mesec 20—
Za inostranstvo celoletno K 480—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za inostranstvo —

SLOVENE

Inserati:
Enostopna poltrata (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 6—
ponovno itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dnevi po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS2

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neuradna pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 346 za oglase.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Odločen korak.

Brez dobre uprave ni države in brez poštenja v upravi ni zadovoljstva med ljudstvom. To so stare resnice. Kjer vlada dobra in poštena uprava, raste zaupanje do države, raste državna moč na znotraj in raste ugled države na zunan, slaba uprava pa pomeni za državo razsul in razpad.

Uprava, kakor jo je prevzela Slovenija od Avstrije, ni bila slaba. Politično je bila naša zakletka zatiralka, v strogo upravnem oziru pa je v splošnem redno in več ali manj korektno funkcionirala. To je bila seveda v prvi vrsti zasluga dobrega in vestnega uradništva.

Nosilec uprave je uradništvo. Kjer stoji uradništvo na višini časa in razumeva svojo nalogo, je uprava dobra, tudi če so zakoni manj vredni. Nasprotno pa najboljše zakonodaja ne pomaga in ne zaleže nič, če prične med uradništvom poganjati cvečje pristranosti namesto nedotakljive objektivnosti.

O našem uradništvu ni bilo čuti večjih pritožb, ker je bilo dobro in vestno. Danes se je pa začela stvar sukati v drugo smer in drug pravec. Z žalostjo opazuje vsa slovenska javnost, kako je začel tudi naše doslej tako visoko stoječe uradništvo razjedati strup strankarstva, ki ga vlivajo našim upravnikom — od zgoraj!

Demokratsko stranko je zadela žalostna čast, da je pričela z razdiralnim delom tudi na tem polju. Nikdar še v naši deželi ni bilo izvršenih toliko imenovanj, napredovanj, premeščenj itd. iz golih strankarskih razlogov in ne iz stvarnih interesov kakor pod sedanjost demokratsko vladlo. Protekcijonizem in nepotizem sta poglajala tako globoke korenine tudi v naši upravi, da se nam kmalu ne bo treba prav nič sramovati svetovnoznane belgrajske »porodice«.

V tem oziru se odlikuje zlasti šolska uprava. Kar se je nabralo že tukaj nepravilnosti in nezakonitosti, presega vse meje dostojnosti in pravičnosti. Kdor ni demokrat, ne dobi službe, čeprav ima 5—6 let pripravljalskega dela za seboj; demokrat seveda dobi lepo mesto takoj po izstopu iz učiteljskega. Demokratom so rezervirane službe v mestih s srednjimi šolami, kdor ni demokrat, naj plačuje draga stanovanja na dve strani. Okrajnim glavarjem se daje čudna navodila, kako naj postopajo v okrajnih šolskih svetih, da pomagajo demokratom ne do pravic, ampak do predprav. Če se pa pritožiš, dobi od višje šolske oblasti demokrat še eno nagrado, ti pa še eno po hrbtu.

Take razmere so neznosne. Ljudstvo izgublja zaupanje do oblasti in vero v državo, uradništvo pa poverenje do svojih šefov. Tiha nezadovoljnost, ki vlada v mnogih uradniških srcih, je najhujša, a oni, ki jo netijo, ne vidijo požara, ki se mora prej ali slej razviti iz vednega netiva, prilaganega od demokratske stranke.

Naša stranka je to brezumno in brezvestno početje dolgo in mirno gledala in tiho trpela. Danes pa tega ne more več. Kar je preveč, je preveč in odločilna beseda je morala pasti.

Padla je včeraj na seji izvršilnega odbora naše stranke. Vodstvo stranke je povzdignilo svoj glas za pravičnost in poštenje, za objektivnost in stvarnost in upravi tako glasno, da morajo ta klic slišati tudi visoko zgoraj, kakor so ga slišali vsi, katerim se godi krivica in ki pričakujejo tolažbe in pomoči edino le od energičnega nastopa SLS.

Naša stranka ne bo mirovala, dokler se ne vrne v našo upravo stari red. Mi se ne plašimo ne kritike, ne plašimo se boja. Mi pojdemo med narod in tam bomo osvetlili javno vso trhljost laži-demokratskega sistema, dokler ne pade za vedno in dokler ne bodo temeljito popravljene vse krivice. Oni pa, ki so sedanje stanje zakrivil in so zanj moralno in pravno odgovorni, naj prejmejo zaslužen kazni! Slovenska uprava mora biti čista in poštena kakor je bila!

Pismo primorskih Jugoslovanov Benediktu XV.

Na znamenito pismo Benedikta XV., v katerem je obsodil krivice, ki se gode primorskim Jugoslovanom, je v imenu vsega slovanskega Primorja odgovoril »Zbor svečnikov« skupno s katoliško inteligenco. Pismo se glasi:

Sveti Oče!

Pismo Vaše svetosti od 2. avgusta t. l. naslovljeno Nj. ekselenci tržaškemu škofu Bartolomasiu, je za jugoslovanski narod Ilirskega Primorja in njegovo duhovščino prava blagovest. Ko ta narod — brezpravno prepuščen sirovemu nasilju — ni našel obrambe tam, odkoder bi mu morala priti po pravici, ki jo jamči sicer najprimitivnejši državni red: je pa Vaša svetost zavihlela v njegovo obrambo častiljivi meč najvišje moralne avtoritete. S tem je Vaša svetost najprej dala tolažbo kruto ranjenemu srcu naroda ter zmagovito dvignila njegovo zaupanje v moralno pravico, ki je bilo tako zelo potrto. A tudi ne dvomimo, da bodo iskrene besede Vaše svetosti prinesle našemu mučenemu narodu in njegovi duhovščini kmalu dejansko pomoč. Zokaj mogočni nasilniki se niso zadovoljili z uničevanjem svobode in lasti in s prelivanjem krvi, ampak so skušali še s celo mrežo laži pred svetom umazati čast tega mirnega in rodoljubnega ljudstva in njegove duhovščine. Nobeno sredstvo pa ne bi moglo teh laži bolj učinkovito razdreti, kot je storila odločna be-

sesta Vaše svetosti, ki se vselej razlega po vsem svetu.

Sveti Oče! Primorska jugoslovanska duhovščina in tukajšnja katoliška inteligenca ume ceniti dobroto Vaše besede ter se zanjo kar najpristrčneje zahvaljuje. Naša skrb je, da pomen Vaše besede, v kolikor se treba, narodu obrazložimo. To dela brez izjeme tudi vse tukajšnje jugoslovanske časopise. Naša hvaležnost je tembolj goreča, ker ljubimo katoliško cerkev; in uprav to pismo Vaše svetosti nam je nov dokaz, da sv. cerkev ne vidi samo teh, ki se bleste v posvetni veličini, ampak prav kakor ljubeca mati objema in čuva tudi najmanjše in najbolj nesrečne otroke. Ko smo izmed takih nesrečnih otrok, nam tem boljše de zagotovilo sočutne ljubezni poglavarja svete cerkve in tembolj čutimo potrebo blagoslova njegove molitve.

Pismo Vaše svetosti, sveti Oče, je narodu in njegovi duhovščini v nesreči odlično bodrilo ter mu daje nemalo upanja, da se bo Vaša svetost o pravi uri ozrla tudi na želje in prošnje, katere je naš narod po svoji duhovščini v zadnjih letih opetovano predložil, da bi se bolje zavarovale njegove verske in narodne koristi. V izpričevalo naše hvaležnosti nasproti Vaši svetosti bo služilo naše prizadevanje, da bomo potrjevali narod v tradicionalni zvestobi do katoliške cerkve in njenega vzvišenega poglavarja.

Kriza zaradi Pribičevića.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Koalicija demokratov in radikalcev preživlja težko krizo. Demokrati so se vznemirili radi akcije Stojana Protića. Ves njihov tisk piše z nervoznostjo o Protićevih korakih ter zahteva od radikalcev, naj ne obsodijo samo Protićeve akcije, temveč da naj Protića tudi izključijo iz stranke. Včeraj se je glavni odbor demokratske stranke o tem posvetoval ter stiliziral svoje zahteve, ki jih bo izročil Pašiću, ki se drži rezervirano napram Protićevi akciji. To pa iz dveh razlogov. Pašić ve, da bi drugače razcepil radikalno stranko, na drugi strani pa morejo radikali s pomočjo Protićeve akcije staviti demokratom čimdalje težje pogoje. Danes zvečer se je ponovno sestal glavni odbor radikalne stranke. Na seji je Pašić poročal o političnem položaju, zlasti o odnosih radikalcev napram demokratom. Radikalni govorniki so ponovno napadli ministra za zotranje stvari in finance ter zahtevali, naj se ti dve ministrstvi izročita radikalcem. Ker so demokrati včeraj na seji strankinega odbora sklenili, da nočejo prepustiti notranje ministrstvo, je kriza postala akutna.

Nesoglasje med demokrati in radikali v zakonodajnem odboru.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora so se ponovno pokazala nesoglasja med radikali in demokratom. Dr. Zerjav je stavil na dnevni red rešitev vprašanja, ali ima zakonodajni odbor samostojno sklepati o zakonskih predlogih, ali pa mora biti v vsakem posameznem slučaju predložen vsak predlog parlamentu, ki naj o njem odloči, ali naj se razpravlja po skrajšanem postopanju v zakonodajnem odboru, ali pa bo parlament sam sklepal o dotičnem predlogu. Dr. Laza Marković je obrazložil obsirno svoje stališče glede te zadeve ter naglašal, da zakonodajni odbor ni suveren, neodvisen od parlamenta, temveč podrejen organ kakor vsi drugi parlamentarni odbori. Zakonodajni odbor ima reševati samo one stvari, ki mu jih poveri parlament. Poudarjal je, da so demokrati povodom debate o prehodnih naredbah zahtevali, da naj bo zakonodajni odbor suveren, na kar pa radikali niso hoteli pristati, ker bi to pomenjalo uničenje vsakega parlamentarizma narodnega predstavnitva. Naglašal je dalje, da se je radi tega stališča napačno po-

stopalo pri sprejetju zakona o redu in radu proti komunistom. Z ozirom na to ni bil ta zakon pravilno sprejet. V bodoče se tako velikih pogrešk ne sme več delati, ker je to veliko politično vprašanje. Na isto stališče so se postavili v imenu Jugoslovanskega kluba dr. Ante Dulibić, v imenu muslimanov dr. Kurbegović in Korkut, v imenu zemljoradnikov pa Joca Jovanović. Demokrati so bili radi te debate zelo razburjeni. Sam predsednik parlamenta dr. Ribar je prišel prosit dr. Kurbegovića, naj izpremeni svoje mišljenje. Proti stališču dr. Laze Markovića je govoril Ljuba Jovanović, ki ni pobil njegova izvajanja, temveč se je samo skliceval na precedenčni slučaj pri zakonu o redu in radu. V imenu demokratov je govoril Svetislav Popović. Iz vsega se je videlo, da je bilo demokratom ležeče na tem, da bi namesto parlamenta vršilo samo nekoliko ljudi moč v državi in da se na ta način uveljavi diktatura. Oni bi radi preprečili vsak vpliv opozicijskih strank, ki dosedaj niso sodelovale pri zakonodaji in upravi države. Na koncu bi se imelo o tej zadevi glasovati, pa je dr. Zerjav preprečil glasovanje čiš, da se je vršil v celoti zadevi samo navaden razgovor.

Socialni demokrati za diktaturo

Belgrad, 20. septembra. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora je branil stališče demokratov proti parlamentarizmu predsednik socialnodemokratskega kluba posl. Divac tako, da se je moral dvigniti dr. Marković in očitati socialnim demokratom, da se zavzemajo za diktaturo. Tudi ob tej priliki se je pokazalo, da so socialni demokrati pripravljeni podpirati vse reakcionarne ukrepe demokratov.

Stojan Protić.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Stojan Protić se je snoči vrnil iz Vojvodine, kjer je imel več konferenc v Novem Sadu, Subotici in Somboru. Za njim stoji radikali pod vodstvom Mite Kličina. V kratkem bo Protić odpotoval v svoj volilni okraj v Kruševac. Radikalni listi spremljajo s simpatijo Protićevo akcijo.

Proti Pribičeviću.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Današnji »Balkan« prinaša ponovno članek, v katerem trdi, da je Pribičević pomagati pobegniti komunistu Hercigonji, ki je bil zapleten v atentat na Draškovića.

Dogodki v Prekmurju.

V Prekmurje je prišla razmejitvena komisija. To priliko so porabili tamšnji mažaroni za protijugoslovanske demonstracije in nahujskana množica je poskušala ponekod z orožjem v roki razmejitveno komisijo postaviti pred neke vrste fait accompli.

Tako se glase v glavnem najnovejša tozadevna poročila iz Prekmurja, dodava joč še, da se je naši žandarmeriji s pomočjo vojaštva kmalu posrečilo vzpostaviti red.

Kakor izgleda, so morale biti demonstracije skrbno pripravljene. Ta moment nas sili k vprašanju: Ali naša vlada ni o teh pripravah in o obsegu mažaronske agitacije ničesar vedela? Prekmurje spada pod upravni delokrog slovenske pokrajinske uprave, in zato je odgovor na to vprašanje za nas dvakrat važen, važen že zaradi tega, da se ne bodo ponavljali medsebojni očitki med Ljubljano in Belgradom kakor ob priliki nesrečnega koroškega plebiscita.

Mogoče je dvojje: da je vlada za agitacijo vedela ali pa ni vedela. Če ji je bilo javljeno, da se potikajo po naših krajih sumljivi ljudje, zakaj potem ni ukrenila pravočasno vseh potrebnih korakov, da bi bila nameravane demonstracije že v kati zadušila in vsaj preprečila, če že ni mogla organizirati protidemonstracij? Ali pa vladi demonstracijsko gibanje ni bilo znano, potem je to neznanje naravnost kaznjivo in vlada je dolžna, da pokliče take organe, ki imajo oči in ušesa, da ne vidijo in ne slišijo, na najstrožjo odgovornost!

Mogoče je pa tudi slučaj, da je slovenska pokrajinska uprava o nameri demonstracij vse potrebne podatke zbrala in zadevo javila v Belgrad. Tu nastane vprašanje: Je-li ljubljanska vlada javila zadevo centralni vladi pravočasno ali se je zakasnila? Če se je zakasnila, pada odgovornost na Ljubljano. Ako pa je pokrajinska uprava storila vse, kar je bilo v njeni moči, pravočasno, potem pada vsa odgovornost na centralno vlado in dolžnost naših poslancev bo, da se o zadevi na pristojnem mestu prav energično porazgovore.

Centralna vlada razpolaga oziroma bi vsaj morala razpolagati z dovoljimi materialnimi sredstvi, da v takih slučajih, kakor se je pripravljati in izvršil v Prekmurju, odgovori z uspešno protiakcijo v sosedni nam državi. Kar je mogoče Horthyjevem in njegovim probujajočim se Mažarom na našem ozemlju, to bi bilo istotako mogoče tudi nam na mažarskem obmejnem ozemlju. Zakaj se to ni zgodilo?

Se z ene druge strani zaslužijo dogodki v Prekmurju našo pozornost. Dobro bi bilo nepristransko ugotoviti, ali je bilo ljudstvo okrog Murske Sobotice res le nahujskano, ali pa je vzrok demonstracij za priklopitev k Ogrski nekoliko globlji in razložitelj iz opravičene nezadovoljnosti ljudstva? To je važen moment, katerega naše upravne oblasti ne smejo in ne morejo prezreti. Če obstoji le najmanjši sum, možnosti druge alternative, je vlada dolžna takoj uvesti strogo preiskavo in vestno zaslišati ljudi, da izve objektivno njihove pritožbe, presodi njihovo opravičenost ali pretiranost in da sklene od pomoč, ako je to le količkaj mogoče.

Po našem mnenju ne bomo mnogo poprejšili, če smatramo žalosten pojav v Prekmurju kot resen opomin vladi, naj se ne prenaagli s pretiranim centraliziranjem uprave. Prekmurci so doslej stali pod mažarsko zakonodajo, vladajo pa jih danes gospodje, o katerih večini dvomimo, da bi ogrsko zakonodajo in upravo tako dobro poznali, da bi z lahko in okretno gesto znali izpeljati nemoten in nečuten prehod iz ene v drugo. Mi gospodom upravnikom nepoznanja razmer in tujih zakonodaj in uprav ne zamerimo, in smo prepričani, da se vestno in resno trudijo zadovoljiti vse zainteresirane strani, pač pa smo si dovolili opozoriti našo javnost na to točko zato, ker je naravnost klasičen dokaz za to, kam nas bo pripeljala prenapeta centralizacija uprave v državi, v kateri imamo kar pet popolnoma različnih pravnih sistemov. Če bi šla stvar res tako gladko, kakor nam pripovedujejo naši cen-

tralistični zagrizenci, bi bila šla gotovo gladko tudi v Prekmurju, kjer imamo lepo število izvežbanega upravnega osebja, in tuja agitacija bi bila zadela pri zadovoljnih ljudeh gotovo na odpor ljudstva samega. Ker je pa zelo verjetno — za nas celo gotovo! — da upravnica izenačenje niti na razmeroma tako majhnem teritoriju kot je Prekmurje, ne gre pregledko izpod rok, zato opozarjamo naše upravnike in državnike na prekmurški slučaj z vdano prošnjo, da blagovolijo upoštevati njegove nauke in naj ne pahnejo s pretirano naglico centralizacije uprave cele države v tako razpoloženje, kakršno je rodilo neljubi incident v Prekmurju.

Državni proračun.

Belgrad, 20. sept. (Izv.) Državni proračun za l. 1922 predvideva izdatkov 6.941.458.430 din., dohodkov 4.814.052.333 dinarjev. Deficit znaša torej 2 milijardi 127 in pol milijona dinarjev. Stroški vojnega ministristva znašajo 1.610.106.997 din. Ministristvo za promet ima stroškov 960.965.192 dinarjev, ministristvo za socialno politiko pa 647.694.790 dinarjev. Največji dohodki se predvidevajo od davkov, ki naj bi znašali 1.495.514.166 dinarjev. Dohodki carine so proračunani na 402.000.302 din., poslovne obrti 440 milijonov din., državne posesti 1.282.536.423 dinarjev. Finančno ministristvo je zaprosilo ostala ministristva, naj reducirajo proračune svojih ministristev. V kolikor se posamezni proračuni ne bodo reducirali v ministristvih, jih bo reducirala finančni odbor, ki se sestane 26. t. m.

Baroško vprašanje.

Zagreb, 20. sept. »Hrvat« poroča iz Bakra, da se v dobro informiranih krogih na Reki govori, da je bila dne 17. t. m. v Opatiji konferenca italijanskih in jugoslovanskih delegatov, na kateri se je sklenilo, da ima Baroš in Delta pripasti Jugoslaviji, Sušak pa da se ima evakuirati. Isti list javlja dalje: V zvezi s sklepi opatijske konference se javlja z Reke, da se Zanella vrača iz Rima in da bo dne 25. t. m. sestavil vlado reške države.

Zapadno-ogrska republika.

Dunaj, 20. sept. Večerni listi prinašajo čim dalje bolj gotovo pojavljajočo se vest, da se bo še danes proglasila samostalna zapadno-ogrska republika, kateri bi načeloval poslanec Friedrich. S tem načrtom je v zvezi povratek polkovnika Lechnerja v Subotiče. Število insurgentov je po rekrutacijah na Madžarskem narastlo na 20 do 30.000 mož. Po nekaterih vesteh sta poslanec Friedrich in Lingauer že proglasila zapadno-madžarsko republiko v Šopronju.

Naval na dunajsko borzo.

Dunaj, 20. sept. (Izv.) Že delj časa je bilo opažati tako med krogi nemško-avstrijskih krščanskih socialcev in med socialno-demokratskimi dunajskimi krogi gibanje proti nevarnemu skakanju tujih valut in deviz ter padanju nemško-avstrijske valute. Na čelu valutnega reformnega gibanja je stal v prvi vrsti znani nemško-avstrijski voditelj državni poslanec dr. Seipel. Vršila so se tozadevna zborovanja in konference strankinih vodstev. Toda do resnejših korakov ni prišlo, ker je vse pričakovalo, da bo finančni minister prišel iz Pariza z odresilno besedo. Toda dr. Grimm se je vrnil in sicer s takimi obljubami glede sanacije Avstrije in glede predujemov, da se je vse upanje razblinilo v nič. Tudi dunajski veliki sejmi ni mogel okrepiti avstrijske valute. Tuje devize in valute so dan na dan vedno bolj horendno rastle, nemško-avstrijska krona pa rapidno padala.

Tudi današnja borza se je pričela v tem pravcu. Za tujimi valutami in devizami se je pričel ob začetku borze še večji lov, kakor druge dni. Toda sredi borze je došlo do senzacije.

Okrog poldneva se je zbralo na Schottenringu poleg borze dva- do tritisoč ljudi, večina članov krščansko-socialnih strokovnih organizacij, da bi zahtevali, naj se borza izprazni in zapre. Varnostna straža je preprečila težje izgrede. Deputacija demonstrantov se je podala k policijskemu ravnateljstvu, kjer so ji izjavili, da se bo nastopilo zoper vse nezakonitosti v spekulaciji. Povedali so, da je bilo n. pr. včeraj v okolici borze aretiranih 31 zakonitih kupčevalcev, da pa bi taki dogodki, kakor je današnji poizkus, da bi se nasilno vdrl v borzo, mogli vzbuditi v inozemstvu zelo neugodne vtise. Deputacija je bila naprošena, naj vpliva na množico pomirjevalno. Demonstracije so trpele cel borzni čas, tako da je bila borza cel čas cernirana in odrezana od zunanjega sveta. Umevno je, da je nastala prvi hip med borzijanci panika. Tuje devize so zopet padle. Tako je ob zaključku borze padla deviza Zagreb, ki je notirala ob začetku borze 7.70, na 7.30. — Toda proti koncu borze so borzijski zopet dobili hladno kri in borza je zaključila, kakor pravi uradno poročilo, z mirno tendenco.

Demonstracije so trajale do treh poldne. Šele takrat se je posrečilo policiji razgnati demonstrante.

Brezdvomno bo našel ta dogodek na svetovnem gospodarskem trgu svoj odmev. In gotovo je, da ne bo ostalo samo pri teh demonstracijah.

Vprašanje je, kakšne bodo posledice in ali bo sila rešila toliko vprašanje avstrijske valute. Zelo dvomimo. —

Dunaj, 20. septembra. Kakor poroča »Korrespondenz Herzog«, so pasantje pri današnji demonstraciji pred borzo pretepli več borznih obiskovalcev. 15 do 20 izmed njih je dobilo lahke poškodbe. Po 14. uri je bil zopet mir. Med demonstracijami se je na borzi nemoteno nadaljevalo poslovanje.

Železničarska stavka na Dunaju

Dunaj, 20. septembra. Kakor poročajo večerni listi, so začeli danes opoldne stavkati uslužbenci južne železnice, da bi dosegli izplačilo pomožne vsote po 4500 kron. Ob 13. uri se je razširila stavka tudi na vzhodni kolodvor. V železniškem ministristvu se vrše pogajanja z zaupniki nameščencev zaradi takojšnje vzpostavitve prometa. Kakor javlja »Neue Fr. Presse«, je stavka omejena na uslužbence v delavnicah.

Politične novice.

+ »Sami ste nas naučili!« tako je včeraj izjavil načelnik SLS v Celju dr. Ogrizek pri seji mestnega sveta celjskega pred volitvijo v mestni šolski svet. Opozicionalci so namreč soglasno predlagali same opozicionalce, hoteč s tem protestirati proti praktikam »državotvorne« JDS. Ko je v imenu JDS g. Božič predlagal volitev po proporciji, je odgovoril dr. Ogrizek, da smatra današnje postopanje opozicionalcev kot protest proti nevzdržni gonji celokupne JDS proti vsakemu nesomišljeniku, ki

že sega celo tako daleč, da se ne straši tudi pred spodbijanjem eksistence, kar se je posebno opazalo v Ljubljani in v nekaterih mestih v učiteljskih krogih celo z izrazitim uradniškim značajem. Tako postopanje proti JDS bo na mestu tako dolgo, dokler JDS ne bo prakticirala boljših manir. Na tozadevno pritožbo jedesarjev jim je odvrnil, češ: »Sami ste nas naučili!« Ko so jedesarji videli, da nič ne opravijo, so se odstranili, nakar je podžupan Žabkar (NSS) ponovno motiviral to postopanje s posebnim ozirom na ljubljanske dogodke. Ko so opozicionalci vstajali na izvedbi volitve, ki je župan dr. Hrašovec (JDS) odstranil. Kljub temu so opozicionalci pod vodstvom podžupana volili svojo listo in oddali soglasno 20 glasov. Ko se je nato župan vrnil, je na željo jedesarjev sejo zaključil.

+ Akcija Stojana M. Protića. Demokratski listi se trudijo na vso moč pokazati in dokazati političnemu svetu, da bo Stojan M. Protić s svojo politiko propadel, ker mu radikalci ne bodo sledili. Stvar je pa le nekoliko drugačna. Mi smo že javili, da glavni odbor radikalne stranke Protićeve akcije sicer ni direktno odobril, a je tudi ni obsodil. To znači pomembno politično rezervo. Ravno tako je značilno držanje glavnega organa radikalne stranke »Samouprave«, ki ni niti z besedico grajala Stojana M. Protića, ampak čisto brez komentarja objavila vest »Balkana«, da namerala Protić izdajati svoj list »Radikal«.

+ Uspeh Protićeve akcije. Belgrajska »Pravda« (demokratsko glasilo) piše: »Med skupinami, ki tvorijo vladno večino, je izzval odlok glavnega odbora radikalne stranke glede Protića velik strah. Smatrajo, da so radikalci oslabili položaj vlade, ker so svoje razmerje do Protića pustili nerešeno. Izjava o čuvanju ustave ne zadostuje, da bi mogla preprečiti najhujše — vladno krizo, katero more Protić z ozirom na tako neodločnost vsak trenutek izzvati. Ugotavljajo, da Protićeva akcija že uspeva, ker je rodila pri glavnem odboru radikalne stranke težnjo za postavljanje vedno novih zahtev na ostale skupine. S tem je pot do razpada odprta. O stvari se bo govorilo na vladni seji in na seji glavnega odbora demokratskega kluba.«

+ Protićevo potovanje po Vojvodini je po pisanju tamošnjih listov sodeč imelo precejšen uspeh. Glavni urednik »Zastave«, najrazširjenega radikalnega lista v Vojvodini, dr. Svinjarev je izjavil popolnoma odkrito, da stoji grupa, ki se zbira okrog »Zastave«, odločno na strani g. Protića. — Drugi list radikalne stranke »Dunav«, ki izhaja v Novem Sadu, piše v daljšem uvodniku zelo simpatično o Protiću, obenem pa ostro napada Pribečevića. V drugem članku pa pravi: »Bivanje g. Protića v Novem Sadu je izzvalo v političnih krogih zelo veliko zanimanje in je v političnih krogih vzbudilo vtis, da pričanja svojo akcijo s študijem, da mu je politična smer odredjena in da ne želi — če le mogoče — cepiti radikalne stranke, temveč hoče vse njene moči združiti radi obnove in konstruktivnega dela. Kolo politikov okrog »Dunava« je z velikim spoštovanjem pristopilo k uglednemu državniku ter mu je dajalo informacije iskreno, objektivno in brez kake skrite ali sebične tendence.«

+ Brata Buxton, znana angleška poznavalca razmer na Balkanu, sta dopotovala v Zagreb, kjer sta imela daljše razgovore z različnimi politikmi, med temi tudi z Radličem. Posebno sta se zanimala za odnosaje med Hrvati in Bolgari. Sodijo, da potujeta po Balkanu v neoficielni misiji. Eden

izmed bratov Buxtonov je odličen parlamentarec in predsednik balkanskega komiteja v angleškem parlamentu.

+ O preiskavi zaradi atentata na regenta pišejo belgrajske »Novosti« od 15. t. m., da je zadel novi preiskovalni sodnik Vujić na iste težkoče, kakor njegov predhodnik Andjelković, kateremu je bilo vodstvo preiskave odvzeto. Vrhtega je tudi zoper novega preiskovalnega sodnika nastalo nezadovoljstvo, ker dozda ni baje še nič drugega naredil, nego da izpušča vedno več osumljenih aretirancev na svobodo. Zanimivo je tudi, da Andjelković Vujića toži, ker se je ta javno z omalovaževanjem izrazil o njegovem preiskovalnem delu.

+ Imenovanja v diplomatski službi. Za poslanika kraljevine SHS v Londonu bo imenovan naš dosedanji poslanik v Rimu g. Antonijević, ako sprejme dosedanji naš poslanik v Londonu g. Gavrilović poslansko mesto v Parizu.

+ Brezuspšne naredbe. Približno pred dvema mesecema je izšla ministrska naredba, ki določa: »Kdor veriži z živili ali se spušča v druge nečiste manipulacije, ki podražujejo ceno živil, bo kaznovan z zapornom od 6 mesecev do 5 let in z globo od 50—200 tisoč dinarjev. Vsaka oseba ali banka na ozemlju naše države, ki dela za umeten pad naše valute, bo kaznovana z globo do 200 tisoč dinarjev in z zapornom do dveh let.« — »Politika« pristavlja jako umestno: »Do danes še nihče ni bil kaznovan na podlagi te naredbe in zato bodo tudi nove odredbe proti živilskim spekulantom skoro gotovo ostale samo strel z nenabasanjo puško.«

+ Italijanski poslanik pri Pašiću. »Agramer Tagblatt« poroča iz Belgrada, da je italijanski poslanik grof Manzoni posetil ministrskega predsednika Nikolo Pašića ter mu pojasnil stališče svoje vlade glede vprašanja male entente. Izročil mu je tudi neke predloge glede luke Baroš in italijansko-jugoslovanske trgovinske pogodbe. Verjetno je, da bosta v slučaju potrebe posredovali v Mažarski Italija in mala ententa.

Pozor na okrajne šolske svete

Poročajo nam, da je vlada že začela z obnovo okrajnih šolskih svetov. Pri tem se ji pa zelo mudi. V Kranju n. pr. je vlada dostavila županstvu odlok pretekli četrtek, dan volitev je pa določila že za ponedeljek. Župani so mogli obvestiti o volitvi občinskih svetovalcem dostaviti komaj do ponedeljka. Kako da se vladi tako mudi? Ali je morda imela s tem kratkim rokom kake postranske namene? Naše somišljenike po deželi opozarjamo, naj bodo pozorni.

Dnevne novice.

— Škofja Loka. V nedeljo 25. t. m. se vrši v tukajšnjem Domu enodnevni organizatorični tečaj za vsa izobraževalna društva loške dekanije. Tečaj se začne jutraj ob 8. uri in se zaključí zvečer s koncertom in prijateljskim večerom. Vsako društvo naj pošlje k tečaju najbolj agilne člane, da se izurijo v društvenem vodstvu. — Pripravil alni odbor.

— Obletnica septemberskih dogodkov. 20. septembra je preteklo 13 let, ko je vojaštvo 27. pešpolka v Ljubljani nastopilo z orožjem zoper Slovence, ki so dajali duša svojemu ogorčenju zoper divjaštva Nemcev v Ptuj. Ubita sta bila strojnik Narodne tiskarne, Rudolf Linder in dijak Ivan Adamič, ki sta slučajno zašla med vrvež, proti kojemu sploh

LISTEK.

Politična mesta iz Dantejeve Divine Commedije.

Italija, gorje til

Vzpenjajoč se po vznožju gore očiščevanja (Vice), zagleda Dante med spokorniki Sordella, trubadurja iz Mantove. Ko Sordelo spozna Vergila, ki je bil tudi iz Mantove doma, ga s prekipevaljoč radostjo pozdravi kot pesnika in rojaka. Dante, ki vidi kako se na onem svetu rojaka ljubita, se ob tem spomni nesloge med rojaki na zemlji in govori tisto perečo satiro na Italijo v VI. spevu Vic. (vv. 76—151). Komentariji trdi o, da ni noben slovstveni proizvod v teku stoletij toliko vplival na duhove in toliko pripomogel k zjedinenju Italije kakor ti stih. V teh stihih vidimo, kako je jedre vseh Dantejevih želja mir la pace, mir v nesrečni domovini, ožji in širši.

Dotični verzi slovejo:

»Italija robska, domovina jada, v viharju brez krmarja brod, gorje ti, ne več dežel gospa no — hiša smrada!

Ta duša plemenita, ko na sveti je onem čula sladki glas krajanov, s častjo kak je hitela ga sprejeti!

¹ Prevod dr. Debevca.

² namreč Sordello

³ Danteja

In ti? Z vojskami vsa si razrvana; meščan, živeč z istimi zidovi in jarki, grize, kolje someščana!

Naj plove okó nad morja ti bregovi, v osrčje naj pogled se ti obrača: kje v tebi, jadni, so mirú sledovi?

V Itali'i vseh mestih gospodari tiranstvo strank, in sij dobí Marcela že vsak čvekač, da stranko le si ustvaril!

Florenca moja, lahko si vesela, da tebe moja tožba se ne tika; za to si s svojim ljudstvom poskrbelal!

Drugod um v prsih skrivati jih mika, da z loka se ne sproži in ne sname; tvoj narod nosi konec ga jezika!

Drugod bojijo javnih služb se rame; tvoj narod — nepozivan — k njim se rine vploč: Sem z njimi! To se vse prevzame!

Res, dosti vzrokov, da te vrisk ne mine: denar imaš in mir in zmisel pravni... Kdor ne verjame, Tvoje gledí čine.

Atene in Sparta, mesti starodavni, zakonov materi, svoj slavnostni pred tvojim skrijeta naj red državni,

ker tvoji so zakoni tak pretkani, da že v novembru ne drži, kar stkala oktobra si v posvetovanj dvorani.

⁴ Italija

Hej kolikrat, kar pomnig jaz domala, z zakoni, novci, uradi, običaji si prelevila se in premenjala!

Le jasno sodi o svojem položaji: bolnice tiste si podoba prava, ki, ker počitka pernica ne dá ji,

s tem lajša bol si, da se premetava.

Zdi se, da Dante s tem ni opisal samo svoje dobe, ampak je v preroškem duhu videl pred seboj — današnjo Italijo, ki svoje zedinjenje toliko pripisuje njemu...

Prorokba o usodi Firenze.

V peklu, na drugi terasi, med požrešneži, zagleda Dante med drugimi tudi znane mu Florentince, ki so mu meščanje v življenju bili dali priimek Ciacco (pujske); Dante ga vpraša, če ve kakšna bo bodočnost Firenze, rojstnega mesta njiju obeh. (Peklo, vv. 60—76).

»Povej mi, ako veš, do kam nesloga

meščane še privéde razdvojené?

Je kdo pravičen vmes? In rázlog koji tako je sprl sinove majke ene?»

Nato mi reče: »Najprej dolgi boji, potem bo tekla kri, in gozdna stranka bo zapodila drugo v jezi svoji.

A padla bo po letih treh obstanka in prva bo prišla spet do krmila, ž njim v zezi, ki sedaj je še uganka.

Pokonci glavo dolgo bo nosila, trdó tiščala drugo k tlom, brez sluha za jok sramú, ki ta se v njem bo vila.

Pravična dva sta — vseh ušesa gluha Tri iskre v dušah vseh neté plamene. Zavisti, lakomnosti in napuha.«

Tu Ciacco svojo žalostinko sklene.

Satira na mesta Porciano, Arezzo, Firence in Sieno.

Pereča satira zoper mesta ob Arnu (zoper gradič Porciano, »prasci«, zoper Arezzo, »lajavci«, zoper Firence, »volkovi«, ter zoper Sieno, »lisice«) čitamo v V. ceh, spev XIV, vv. 43—54. Pesnik namreč tu opisuje tek reke Arno in našteva, mimo kakšnih vrst obrežnih prebivalcev mora teči na svoji dolgi poti do izliva v morje: najprej mora mimo prascev, prebivalcev Porciane (porco = prasec), ker so leti sloveli po svoji požrešnosti in razkošnosti, potem mimo lajavcev, Arečanov, »ki bolj reže, kot morejo popasti«, od katerih se reka — kakor z zaničevanjem — proč obrne. Nato mora uboga reka, vedno bolj padajoč proti morju, teči mimo volkov, lakomnih Florentincev in slednjč se vije mimo zvitihih lisic, Pizančanov.

»Med prasce gnusne, vredne žirovine vse bolj ko hrane, pri ljudéh v navadi jo¹ najprej vodi ozka pot s planine.

¹ reko Arno namreč.

ni bilo povoda nastopiti s silo. Nabrala se je vsota za spomenik nedolžnim žrtvama in se je spomenik izdelal, toda sovražna nam vlada ga ni pustila postaviti na pokopališču Sv. Križa. Danes pa že danes ni nobenega razloga, da se spomenik ne bi postavil na svoje mesto, vsled brezbriznosti pa leži še vedno v shrambi mestne občine. Zadnji čas je, da se počasti spomin padlih, kakor je to bila volja vsega naroda, ki je zanj prispeval.

— **Smrtina kosa.** 19. t. m. je po dolgem trpljenju izdihnila na svojem domu v Rettečah pri škofji Loki gospa Amalija Preslesnik, rojena Krek, sestra rajnega dr. Kreka. Zapušta poleg moža petero otrok v starosti 9—17 let. Pogreb bo v sredo dopoldne v Rettečah. Pokojnica je bila stara še le 47 let, ko je šla za svojim bratom Janezom. Kakor on in njuna rajna mati, je bila tudi Amalija žena izredno plemenitega srca, polna usmiljenja do revežev, ki jo bodo težko pogrešali. Naj živa za svoja dobra dela večno plačilo! Zaljubljenim ostalim, možu, otročim in sestri Cilki pa naše odkrito in globoko sozale!

— V Smartnem pri Litiji je organiziral g. kaplan Sparhaeckl prosvetno prireditev, ki je 18. t. m. tako lepo potekla, da jo smemo obširneje opisati radi nekaterih posebnosti. Z opoldanskim vlakom je došel iz Ljubljane precej močan del pevske zveze Ljubljana, k je sodeloval pri litanijah v močnu dekaniji cerkvi. Nato so si ogledali gosti lični društveni dom (zidali ga je t. kopl. Krišče I. 1910.), ki je eden najbolj praktično zgrajenih domov, z zadostnim številom stranskih prostorov, ekonomično in smotreno razporejenih. Ob treh je nastopil Orel na ljubko prirejenem vrtu nad domom. Ob spremljavi gledališkega kvarteta (na lokl) in klavirja so v 10 točkah nastopili (ponajveč s prostimi vajami) dečki (19), deklice (28), Orlice (16) in Orli (12) s povprečno zadovoljivim uspehom. Njihov nastop, ki so ga izvedli samo domačini, je poživljalo par lahkih rajalnih pohodov in skupin (ena ob petju). Telovadni nastop, ki ga je zeključila vrsta na bradlji, je občinstvo, ki je tesno obkrožalo telovadišče, živahno spremljalo in hvalilo. Po telovadbi je govoril zastopnik Orlovke Zveze o delu in pomenu Orlov za kulturni napredek naroda, potim pa se je ljudstvo za četrto uro zganilo okrog stojnice z okrepčili. Od petih do polsedmih je polnilo več sto poslušalcev dvorano in galerijo doma, kjer je na odru celo poldrugo uro prednašala 40 članov in članice pevske zveze Ljubljana obširno zbirko umetnih in narodnih pesmi brez odmora (vodil je g. profesor M. Bajuk sam). »Ljubljana« je s svojim pogojenim nastopom globoko učinkovala in gotovo mnogo pripomogla s tem koncertom k širjenju lepe pesmi med narodom. Važno kulturno delo vrši, kdor omogoča take nastope, ki so nekako misijonsko delo umetnosti. Po končanem sporedu se je razvila skromna zabava na vrtu ob godbi kvarteta. Ta prireditev ni bila le lepa zabava in čist užitek za navzoče, ampak pozitivno kulturno delo. Navzoči nasprotniki naj bi širili zmisel za tako delo v svojih vrstah, ker v plemeniti tekmi bomo kulturno napredovali, ne pa s smešnim postrtovalnega dela za povzdigo ljudstva v »Pondeljku«, »Jutru«, »Domovini« itd. Delavcem na prosvetnem polju naj pa bodo

Med lajavci potem deri v livadi, ki bolj reže, kot morejo popasti; tam jezna krene rilec od ščenadi.

Čim nižje gre in bolj začena rasti, bolj vidi kleta, jedna ta jaruga, kāk psi v volkov levijo se pošasti.

Ko dalje ji še bolj globi se struga, na zvite tāk tam naleti lisice, da ni jim pamet kos nobena druga.

Strašne so obsodbe Dantejal

Zoper Pizo.

V XXXIII. spevu Pekla (vv. 79—84) ostro graja mesto Pizo, ker je dopustilo, da je v njem strašne smrti umrl grof Ugolino s četvorico sinov.

»O Piza, naj ime se tvoje gabi, naj zemlja vsa, kjer »si« zveni, mrzi te! A kjer mejaš te kaznovati gabi,

zatō Kaprara, Gorgo, zajezite pa vėdve Arno tam, kjer v morje sili, a Arna vė vodė, vse tam vtopite!

Če grofa Ugolina ste dolžili, da vaših je gradov bil izdajica, kāk deca te so muke zaslužili?

Kazen na celo mesto, oziroma občino in pokrajino za smrt nedolžnih otrok, ki so se po takratnem običaju kaznovali ob enem s krivim očetom — značilno za visoki pojem politične pravdnosti pri Danteju, ki je med zločince v peklo postavil tudi škofa Ruggiera in sicer med hušje kot Ugolina, ker je Ruggiero Ugolina Pizancem izdal potem, ko ga je gostoljubno kot prijatelja sprejel!

¹ To je italijanski jezik.

take prireditve v izpodbudo za vztrajno nadaljevanje tega prepotrebnega dela. — er. — **Nepravilno tolmačenje naredbe glede pobiranja drž. trošarine na vino.** Z žele nam poročajo: Z ozirom na to, da je bila s 1. septembrom povišana državna trošarina na vino od 32 vin. na 1 K 40 vin. od litra, je okr. finančni ravatelj Reich izdal na vse užitniške in finančne oddelke okrožnico, da naj se pri obrtnih strankah (torej gostilničarjih, trgovcih itd.) popišejo zaloge vina in naj se počaka za iztirjativjo do eventualne naredbe glede doplačila. Zgodilo pa se je več slučajev, da podrejeni organi kljub tej okrožnici že sedaj pobirajo doplačilo in to celo pri privatnikih. Bilo bi dobro, da finančni ravateljstvo ponovno pouči urade, kako da jim je ravnati.

— **Zaprisega naših rezervnih oficirjev.** Vsi naši rezervni oficirji so zaprilegli te dni kralju svojo zvestobo. Zaprisege so se vršile v vseh garnizijskih mestih. Rezervni oficirji, ki so zaprilegli v Belgradu so sklenili, da naklonijo svoje dnevnice, ki jih dōbe za ta dan, Jugoslovanski Matici. — Včeraj se je vršila zaprisega v Ljubljani in tudi med našimi rezervnimi oficirji se je porodila enaka misel, katero je velika večina gospodov oficirjev simpatično pozdravila. Zabeležujemo to vest ter jo z nekim posebnim veseljem in ponosom priobčujemo. Gospodje so na svečan način prisegli zvestobo kralju, s tem drugim činom pa so prisegli tudi svojemu narodu. Želimo, da se ta namen uresniči.

— **Obupen položaj na nesrečnejših — vojni vдов in sirot.** K temu smo dobili sledeče uradno pojasnilo: Dodatki po uredbah z dne 14. februarja 1920 in 25. marca 1921 so se začeli nakazovati vojnim vdomam in sirotam dne 8. junija t. l. Odsek za invalide je vsaki vdovi (siroti) nakazal event. pripadajoč ji dodatek takoj, ko je dobil od politične oblasti izpolnjeno vprašalno polo o strankinih premoženjskih in rodbinskih razmerah, ter do danes oddal računskemu oddelku delegacije ministrstva financ (voj. mirovine) v Ljubljani nad 4000 tozadevnih plačilnih nalogov v vršno izplačila po poštnih čekih. Dodatkov še ni dobila približno ena četrtina vseh vдов in sirot, ki so pri odseku za invalide v evidenci, ker teh ali ni smatrali siromašnim v smislu navedenih uredb, ker pole še niso vrnjene, ali pa, ker je treba poprejš razjasniti različne nastale odnose, kateri do sedaj uradu niso bili znani (tuja pristojnost, zopetne omožitve vдов, smrt vдов ali otrok, vrnitev pogrešanih soprogov itd.) in se je zanje zvedelo šele po vprašalnih polah. Vedoma prezrta ni bila nobena vdova oz. sirota in če se je kaka vprašalna pola izgubila, se pošlje v izpolnitev druga oz. duplikat. Kar se tiče prispevkov za preživljanje, se pripomni, da so se podeljevali vdomam oz. sirotam do konca oktobra leta 1920. Od novembra 1920 dalje pa so se nakazovale izredne podpore vsaki vdovi oz. siroti, ki je zanje prosila in jih bila res potrebna.

— **Ukinjenje vlakov.** Z dne 30. sept. t. l. se ukineta na lokalni železnici Ljubljana—Vrhnika nedeljska večerna vlaka št. 2708 in 2707 z odhodom iz Vrhnike ob 20.50. uri, odnosno iz Ljubljane ob 22.10. Ravnotako se ukineta z 30. septembrom t. l. na rogaški lok. železnici dnevna večerna vlaka št. 2905 in 2906 z odhodom iz Rogatca ob 19. uri odnosno iz Grobelnega ob 21.10. uri.

— **Lepa letna plača.** Osješki milijarder Moric Drach plačuje ravnatelju svoji ogromnih lesnih industrij letno 1 milijon kron plače.

— **Cigarete za reprezentacijo.** Po novem pravilniku imajo pravico do reprezentacijskih cigaret (»makedonski specialitet«): aktivni ministri po 1800 komadov mesečno in pomočniki ministrov po 500 komadov. Ministri, ki so člani ekonomsko-finančnega komiteja, prejemajo poleg tega še po 1000 komadov bosanskih cigaret. Ti gospodje dōbe cigarete brezplačno. Za polovično cenno dobivajo: Po 1800 komadov predsednik narodne skupščine; po 1000 komadov kraljevi adjutanti v službi na dvoru; po 800 komadov podpredsedniki narodne skupščine; po 600 komadov: ordonančni kraljevi oficirji, armadni poveljniki, predsednik državnega sveta, predsednik kasacijskega sodišča, predsednik glavne kontrole in pokrajinski namestniki.

— **Marenberg.** Dne 18. t. m. so se vršile (naknadno) občinske volitve za trg Marenberg. Združeni zavedni Jugoslavi zmagali smo sijajno s 13 odborniki proti socialdemokratskim nemškutarjem, ki so dosegli samo 3 odbornike. Trije odborniki so pristali SLS.

— **Na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani** se prične redni pouk v sredo, dne 21. septembra 1921.

— **V Savijah pri Ljubljani** so v nedeljo po noči osebe v vojaški obleki tresle sadna drevesa. Ko je gospodar Velkavrh slišal šumenje, je šel opazovat, a pri tem je bil izpučen proti njemu strel, ki ga k sreči ni zadel.

— **Konkurz za uradnika pri mednarodnem uradu dela,** ki bi se po prvotni objavi moral vršiti meseca septembra, ja

preložen do novembra. Kandidati, ki se bodo prijavili, bodo pisмено obveščeni, kedaj morajo biti v ministrtvu za socialno politiko radi izpita.

— **Naseljevanje v Ameriki.** Po razpisu ministrstva za notranje zadeve je opozoril ameriškanski konzulat v Belgradu na sledeča določila novega ameriškega zakona o naseljevanju v Zedinjenih državah: Novi zakon o naseljevanju v Zedinjene države je stopil v veljavo dne 3. junija 1921. Ta zakon določa za izseljence iz naše kraljevine letni kontingent 6405 oseb. Vsak mesec se lahko naseli kvečjemu 20% letnega kontingenta, dokler ne bi bilo izčrpano celo število. V kontingent se štejejo vse osebe, ki so rojene v območju sedanje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev brez ozira na narodnost in državljanstvo. — Ugotovljeno je, da je prekoračilo število izseljencev iz naše kraljevine v Zedinjene države leta 1920, 20.000 oseb. Vrhovna kontrola priseljevanja je v rokah posebne oblasti v Zedinjenih državah, katera izvršuje štetje v dohodnih pristaniščih. Torej z vizumom konzulata še ni zagotovljen prepust v Zedinjene države. Osebe, ki nameravajo potovati v Zedinjene države, morajo upoštevati, da je dovoljeno število naseljenecv samo četrtina števila oseb, katere so bile pred uveljavljenjem novega zakona pripuščene iz naše kraljevine. Vsaka oseba, ki bi prišla v kako pristanišče Zedinjenih držav čez določeno število, bo brezpogojno zavrnjena, in sicer na lastne stroške. Vse te nove določbe so samo popolnitev prejšnjih predpisov, ki so v veljavi že dve leti.

Ljublianske novice.

lj Prosveta frančiškanske župnije — pevski odsek. Pevska vaja za mešan zbor danes zvečer ob pol 8. uri v običajni dvorani. — Pevovodja.

lj Kolo jugoslovenskih sester in Savez vseh ženskih društev ima v četrtek 22. t. m. ob 5. uri popoldne v Mladiki svojo redno sejo. Seja je važna in dolžnost vsake članice je, da se iste gotovo udeleži.

lj »Uboštvo«. Skušnja za I., II. in III. dejanje je danes ob 20. uri v Ljudskem domu. Razdelitev vlog je razvidna iz dopisne knjige. Točno! — Upravnik.

lj Odvetniška zbornica vabi vse gg. odvetnike in odvetniške kandidate, da se polnoštevilno udeležijo Pravnikovega sestanka v četrtek dne 22. septembra ob 17. uri v dvorani št. 79 pravosodne palače. Osnutek odvetniškega reda se razmnožuje in bo v kratkem razposlan. Dne 28. sept. t. l. se vrši sestanek vseh gg. odvetnikov in odvetniških kandidatov ob pol 20. uri v Ljubljani v hotelu Union veranda, da zavzamemo svoje stališče napram novemu odvetniškemu redu. Pričakuje se polnoštevilne udeležbe.

lj Čudne manire. Poroča se nam: V soboto, 17. t. m. sem bil na policiji radi potne legitimacije. Pri tem sem imel priliko čuti in videti, kako neumestno uraduje uradnik, ki te legitimacije izdaja. Prišla je neka služkinja in prosila, da se ji izstavi potno dovoljenje do Otoč, na kar jo je porogljivo zavrnil: »Boš šla zopet k spovedi?« — Drugo je spraševal, če gre k fantu in tako dalje in jo s tem spravil v veliko zadrego. Mislimo, da tako vedenje uradnika ni na mestu.

lj Kr mpir za mesto Ljubljana. Dne 21. t. m. se prične dovažati strankam krompir na dom in sicer se bo dostavil 21. t. m. strankam na Poljanski cesti št. 1 do inkluзивno 13. Vodnikovem trgu. Pred Skofijo. Mestnem trgu. Pod Tranco in v Ciril Metodovi ulici. Strankam se bo dostavil krompir v vežo v vrečah. Krompir je plačati takoj pri prevzemanju.

lj Podstrešni vlom. Iz podstrešja Ivana Bayer v Florjanski ulici je bilo odnošeno blago v vrednosti 7200 K. Vlomilec je prišel v podstrešje od strani ljubljanskega gradu po strehah in je splezal skozi odprto okno v podstrešje.

Katoliški vestnik.

c Kie smo še mi...! Na Francoskem imajo tudi krščanski zdravniki svojo organizacijo (»Društvo krščanskih zdravnikov«), ki je bila ustanovljena pod varstvom svetega Luka, Kozma in Damijana že l. 1226. obnovljena pa l. 1884. V svojih vrstah ima samo katoliške zdravnike, ki se prizadevajo, da s svojo zdravniško prakso združujejo hkrati tudi vzorno verstveno življenje in izvršujejo dela krščanske ljubezni. Društvo pospešuje seveda tudi nadaljnjo stanovsko zgradbo. Generalni svet ima sedež v Parizu. Društveni praznik se slovesno obhaja v nedeljo, ki pride po 18. oktobru, v kapeli, posvečeni sv. Luki na Montmartre. Združenje ima točasno 1085 članov-zdravnikov, ki imajo mesečna zborovanja v glavnih središčih: v Parizu, Lvonu in Nancy-u... Podobno zvezo imajo tudi na Angleskem; ima 275 katoliških zdravnikov. Pred 2 letoma je bila ustanovljena zveza katol. zdravnikov na Holandskem z 220 člani. Podobno so se združili katol. zdravniki na Španskem in Portugalskem.

Dijaški vestnik.

d Dijaški Orel, Ljubljana prične zopet z delovanjem. Danes 21. sept. ob 7. uri zvečer je odborova seja. Na sporedu je revizija dosedanjega delovanja in načrt za prihodnje leto. Za vse brate odbornike udeležba strogo obvezna. — V četrtek ob polnoči uri fantovski sestanek v Jugosl. tiskarni. Poročila in posvetovanja. Pridejo naj tudi novi člani! — V petek ob 7. uri redna telovadba v Ljudskem domu. Vsi bratje, ki imajo telovadno obleko, naj jo prinesejo, da se revidira in zopet razdeli. Bog živil!

Orlovski vestnik.

Konjeniki! Vabijo se vsi ljublianski Orli in prijatelji orlovske organizacije, ki se hočejo izveščati v jahanju, da pošljijo svoj naslov Orlovski zvezi. Tudi izveščani jezdec naj javijo svoje naslove Orlovski zvezi.

Gospodarstvo.

BORZA.

Zagreb, 20. sept. (Izv.) Devize: Pešta 34—36, Berlin 208—210, Italija 880—890, London 760—780, New York 215, Pariz 1530—1550, Praga 258—260, Dunaj 1325—1375, Zürich 34—36, Napoleoni 640—650. — Valute: lira 870, dolar 202—210, čsl. K 245, n. a. K 1550, carski rublj 18—20.

Pod vplivom dogodkov na dunajski borzi so na zagrebški borzi padle vse tuje valute. Za Italijo se je plačevalo n. pr. na predborzi še 920, ob zaključku borze pa je padla na 880—890. Isto je bilo z Budimpešto ter Berlinom, Prago in deloma tudi z dolarjem. Po borzi pa so si tuje valute in devize zopet nekoliko opomogle, tendenca je bila zopet nekoliko bolj čvrsta.

Curih, 20. sept. (Izv.) Devizi: Pešta 1.05, Berlin 5.50, Italija 24.30, London 21.60, New York 5.80, Pariz 41.10, Praga 6.90, Dunaj 0.55, Bukarešt 5.65, Zagreb 2.40, Varšava 0.13. — Valuta: n. a. K 0.38.

Dunaj, 20. sept. (Izv.) Pešta 287, Berlin 1565, Italija 6850, London 6125, New York 1655, Pariz 11660, Praga 1955, Zürich 386.5, Bukarešt 1625, Zagreb 745, Varšava 34%. — Valute: ogr. K 290, Mk 1570, lira 6800, funt. str. 6100, dolar 1639, fr. fr. 115, čsl. K 1945, šv. frank 286, lei 1625, dinarji 2930, poljske marke 34.

g Dobrodo iz trošarine. Meseca avgusta je trošarina nesla 26,094,077 dinarjev, lansko leto pa istega meseca 4,629,519 dinarjev.

g Nemški in francoski kapital za Rusijo. »Neue Freie Presse« poroča, da je sklenila Deutsche Bank v zvezi z neko italijansko banko poseben sindikat v svrhu nakupa ruske industrije. Tovarna lokomotiv v Charkovu, ki je bila ustanovljena s pomočjo francoskega kapitala, je že prešla v roke tega sindikata.

g Za povzdigo naše trgovine. V trgovskem ministrtvu nameravajo ustanoviti v oddelku za zunanjo trgovino poseben informacijski biro, ki naj informira zunanj in domači svet o gospodarskih razmerah v inozemstvu in pri nas. Dolgo smo čakali na tak informacijski biro.

g Kilogram srebra stane v Avstriji n. a. K 21.000. Pred vojno je stal 70—90 K.

g Novi rudniki mangana in železne rude v Jugoslaviji. Pri Bitolju so odkrili velike žile mangana in železne rude.

g Doba velikih sejmov. Tudi v Bukarešti je otvorjen sedaj veliki sejem, ki bo trajal do 2. oktobra.

g Kaj smemo izvažati? Finančno ministrtvo je dovolilo izvoz državnih obveznic Todotnega notranjega državnega posojila.

Porotno sodišče v Mariboru.

Pod predsedstvom dvor. svetnika Fona se je pri okrožnem sodišču v Mariboru v ponedeljek, 19. t. m., pričelo tretje porotno zasedanje.

Kot prvi sedi na obtožni klopi carinik — kazenski sudac Nepomucki.

Obtožen je uradne poverbe po § 81. k. z. Franc Nepomucki, 26 let star, rojen v Bihaču, v Splitu obiskoval realko, služil pri 22. pp. kot četovodja (degradiran), ob koncu vojne odvetniški pisar; kot tak je zaprosil za službo činovnika pri carinarni, sprejet najpreje v Splitu, pozneje v Mariboru. Dali so mlademu človeku brez vsake juridične naobrazbe in brez vsake prakse tudi za carinsko službo kočljivo odgovorno mesto šefa kazenskega oddelka. Mladi Nepomucki je torej kot činovnik carinik kazenski sudac sodil po svojem prepričanju ne le tihotapce, ampak vse pregrehe proti carinskim predpisom in zakonom. (Kako so te obsodbe, glaseče se na eno leto in do 100.000 K, izgledale, si lahko predstavljamo.) Te sodbe so bile združene tudi s »kavcijami«, t. j. denarno globo, varščinami in konfiskati. Gospod »sudac« je namreč tudi konfisciral tihotapcem odvzet denar in blago; slednje je imel 3000 K mesečno, a živel je razkošno, ej imel 3000 K mesečno, a živel je razkošno, v njegovem stanovanju je večkrat »lekel« šampanje, kar je v njegovi sosesčini dalo povoda za razne govorice. Da je mogel tako živeti — po njegovem zatrdilu — za to je skrbel njegov oče in stariši njegove žene, ki je vzbujala s svojo krasno kočuhovino zavist in pozornost po mestu. Glavni vir dohodkov pa so bili konfiskati, od katerih je dobival kar polovico tako od zaplenjenega denarja ali blaga, kakor tudi še posebej od stranki naložene kazni, ki je bila kajpada navadno visoka, čim višja tem bolje za g. »sudca« samega. Tako je živel in sodil g. činovnik Nepomucki v M. Tihotapcev gotovo ne bo nihče zagovarjal. Ali končno so to tudi ljudje; pa kar se je tu v Mariboru z njimi počelo, že ni bilo več človeško. To je naposled morala uvideti tudi generalna direkcija v Belgradu. Premestila je vodjo carinarne, Mitroviča, na višjo službo v Belgrad, a tudi Nepomuckija na varnejše mesto v Bosanski Brod. Mitrovič ni šel rad, a še manj Nepomucki. Maribor je nekega jutra pretresla vest, da so trije tihotapci s karabinkami napadli Nepomuckija tik pred njegovim stanovanjem. Že tedaj se je nekaj govorilo o fingiranem napadu. Ko pa se je napad obnovil, tedaj je bil konec Nepomuckijeve slave. Nepomucki ni bil samo samostojen »sudac«, marveč tudi sam svoj blaginji čez vse globe in konfiskate; denar je šele oddajal glavni blaginji, ko se mu je zdelo, da je dotična zadeva končno rešena, če ni sploh pozabil na oddajo. Pri kontroli ob Mitrovičevem odhodu se je ugotovilo, da bi moral imeti do 40.000 dinarjev — pa jih ni imel. Morda jih je zgubil, ali mu jih je kdo pri Götzu ali v Veliki kavarni ukradel (ker namreč blaginje ni imel, je čez dan spravjal denar v svoji uradni mizici, zvečer pa jemal seboj). Upal je, da dobi denar še pravočasno od svojega očeta, pa so ga z revizijo prehiteli. In tako je namesto v Bosanski Brod romal v preiskovalni zapor. Tekom skoro celega leta so dognali sledeče poverbe: slučaj Marie Skrem 3215 din., Ivan Blumauer, Ljubljana, 100 din., Pajo Gluck 10.065 din., Heimgartner (izročeno po carniku Stojanoviću) 11.280 din., Auspic za Schlesien-geria in Wertheim po 10.000 din. kavcije, izkupiček za prodane konfiskate 2958 din.

Nepomucki ne taji nič. Iz celega zagovora se takoj spozna, da gre tu za mlado žrtv uprave, ki je tega človeka spravila na mesto, kamor ne spada. Preje brez sredstev, zdaj nankrat na takem mestu, kjer so se stekali stotisočaki, je zgubil vsako pažnjo za vrednost denarja. V svojem nerodno odkritem zagovoru ne napravi slabega vtisa.

Ker glavne priče inšpektorja Mitroviča ni bilo k razpravi in ker treba še marsikaj pojasniti, je porotni senat ugodil predlogu državnega pravdnika na preložitve razprave.

Rop na menjalnice na mariborskem kolodvoru.
Kakor znano, se je 31. marca na mariborski kolodvorski menjalnici izvršil predrzen rop, in sicer tako predrzen, da je mariborska policija takoj prišla oropanege uradnika Scheidbacha, češ, da je rop fingiral. Nič ni pomagalo, da je revež zatrjeval svojo nedolžnost in da je njegov šef ponujal za to dokaz: te priče policija niti ni hotela zaslišati, tako da je izgledalo, kakor da tudi oropanege gosposdarju menjalnice ne zaupajo. Medtem ko je Scheidbach sedel v zaporu, je avstr. orožnik

v Ormožu v čakalnici postaje dobil tri Ruse. Ko je zahteval potne liste, je videl, da gošpodje potujejo brez avstrijskega vizuma. Povabil je vse tri, a dva sta bila dovolj pametna ter se pravočasno zgubila, dočim je tretji ostal v svojo nesrečo. Ta tretji je bil bivši ruski častnik Gjorgije Perhovič-Vasiljevič iz Rostova ob Donu, v raznih protiboljševskih armadah, nazadnje v Belgradu, takrat na potu v Ukrajino. Pri preiskavi je orožnik našel poleg raznega denarja tudi neko legitimacijo oropanege Scheidbacha. In to je Perhoviča izdalo. Pri-

znal je cel roman, kako je na kolodvoru v Mariboru njega in tovariša Cjelikova ruski kapetan Blagovič napeljal, da oropajo menjalnice. On, Perhovič, je bil popolnoma brez sredstev in čisto pod vplivom kapetana Blagoviča ter je izvršil ves glavni načrt ropa v vrednosti nad 260.000 K. Rop so si potem razdelili. Njegov zagovornik dr. Kimovec skuša porotnike prepričati, da je še ne 20letni obtoženec dejanje zagrešil v skrajni bedi in zapeljan. Porotniki so potrdili glavno vprašanje na rop. Obsodba: pet let težke ječe.

Za dvakratno objavo v tednu se računa 16 kron.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 16 kron.)

BARVNI TRAKOVI, OGLJENI PAPIR.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 3.

ČRKOSLIKAR.

Bricelj Franc, Šelenburgova ul. 6.

FOTOGRAFSKI ATELJE.

Grabiec Franjo, Miklošičeva c. 6.

IZDELOV. ČAJNEGA PECIVA.

T. Novotny, Opekarska cesta 26.

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.

Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE

Jugoslav. knjigarna, Pred škofijo.

KROJAČ.

Slapar Oroslav, Ravnikarjeva ul. 13.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MEHANIČNA DELAVNICA

za pisalne stroje.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

PARNA PEKARIJA

Jean Schreya nasl. Jakob Fav-

čič, Gradišče štev. 5.

PISALNI STROJI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

PREOBLEKOVALNICA KLOBUKOV

za DAME in GOSPODE: Barborič-Završan, Mestni trg 6-7

RAZMNOŽEV. APARATI.

Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5

SPEDICIJSKA PODJETJA

Ranzinger R., Cesta na južno železnico št. 7-9.

Uher F. & A., Šelenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

SOBNO SLIKARSTVO

Košak Ivan, Bleiweisova cesta 15.

Zuran Martin, Mestni trg 12.

KLOBUKI in KONFEKCIJA:

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

TOVARNA FURNIRJA,

žaga in trgovina z lesom,

Podrečje, p. Domžale.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA.

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Erjavec & Turk pri »zlati lopati«.

Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 11.

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:

Cihlar Jos., Dunajska c. 67.

ZALOGA POHIŠTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

ZALOGA VOLNENIH IN SVILENIH SIT.

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Ženitna ponudba.

Prijeten, premožen trgovec želi znanja z deklico, katera mora biti: popolnoma uboga, poštna, značajna, dobrasrčna in simpatična. Prednost imajo deželanke. Le resne ponudbe s sliko pod »Značajna« na upravnistvo lista. Tajnost strogo za- jamčena. 3389

Učenca in učenko!

iz dobre, boljše, kmetijske hiše sprejme takoj Trgovska hiša Ferdo Škof, Mislinje

Dobra, varna in

lesna

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

ki bi znala voditi celo gospodinjstvo,

nadalje

dekletu za vsako

krepko

delo in

kuharica

KORESPONDENT

obnem KNJIGOVODJA, izvešan

v vseh pisarniških poslih, z večletno

prakso in z dobrimi spričevali išče

stalno službo. Govori tudi več jezikov.

Ponudbe na upravo lista pod: Korespondent in knjigovodja št. 3433.

Prodaja se

temnozelen

častniška bluza

in

paradni jopič

(Waffenrock) po-

polnoma nov.

Ogleda se: Sv. Petra nasip 71/L. Peršič.

Klobuki in slamniki

vse vrste se sprejemajo

v sušenje in predelovanje.

Brilly, Resljeva cesta 22.

Prašiče

stare 6, 12 tednov in sla-

rejšje ter

koze in

ovce

odda oskrbnistvo

gručine Fuzine p. D. M. Polje.

Zvonove

cerkvene iz bron dobavlja

„DELTA“ D. D. Zagreb

Martičeva ulica 15.

(podaljšana Jurišičeva.)

Prodaja se okoli 40 m² lepih, širokih

20 mm močnih. Naslov pove

uprava tega lista pod št. 3387.

DESK

Učenec, kateri ima brašno in steno-

vanje pri svojih, se sprejme

v trgovino z žetoznino. — Ponudbe na

poštni predal 112.

Dijak ali dijakinja se sprejme na

brano in steno-

vanje. Naslov pove upravnistvo lista

pod št. 3435.

Svečarna

I. Kopač in drugi

Ljubljana, Celovška cesta 90.

priporoča preč. cerkv. oskrbnistvom,

gg. trgovcem in slavnemu občinstvu:

čebelnovoščene

sveče in zvitke,

namizne sveče

»GLORIA« v vseh velikostih,

pravo kadilo,

oglje za kadilnice

itd. po najnižjih cenah.

F. Žol, suhe gube in laneno seme kupuje

ca najvišje dnevne cene

KMET & KOMP.

Ljubljana, Gosposvetska c. 6. Telefon int. 319.

Stalna moka vseh

zalog koruze, ovsa, brinja

in vseh drugih deželnih pridelkov.

Zahlevajte ponudbe!

Insertirajte v „Slovenec“!

Na drobno! Na debelo!

Veliko skladišče

pliša moqueta,

tkanin za pohištvo,

afrika, strun, peres,

gradla za madrace in rolete,

jute platna, žebijev in vseh

tapetarskih potrebščin

nudi po najnižjih cenah

J. OMERZO I DRUG

Zagreb, Peirinska ulica št. 3, dvor

telefon št. 21-83.

Najboljše okrepčujoče in dietetično

sredstvo za odrasle in otroke je

železnato vino

lekarnarja G. PICCOLI-JA v Ljubljani.

Ponudite

vse neuporabne ZLATE predmete veri-

žice, prstane, obeske, zapestnice, rišne

i. t. d. kateri predmeti Vam leže doma.

In jih donesite tvrdki F. Čuden, trgovina

ur, zlatnine in srebrnine Ljubljana Pre-

šernova ul. št. 1.

Inženirji

stavbeni tehniki in risarji se iščejo. Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov na: Stavbena družba d. d. Ljubljana, Levstikova ul. 19.

„ORIENT“

družba z o. z. preje

Brata Eberl in Jančar & Co

Ljubljana, Miklošičeva c. 4.

nasproti hotela „Union“.

Lastni izdelki oljnatih barv, firnežev,

lakov in steklarskega kleja. Velika

zalog kemičnih in rudniških barv,

barv za umetnike, raznovrstnih čopi-

čev, vseh potrebščin za slikarje in

pleskarje.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike

po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki

ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja

v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas te po

postah Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj

v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki po-

sebno sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo

raje še poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo